

ΘΈΣΗ ΤΗΣ AREPO ΣΧΕΤΙΚΆ ΜΕ ΤΟ ΠΛΑΪΣΙΟ ΤΟΥ ΒΪΨΙΜΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΡΟΦΪΜΩΝ

Σημείωση: το παρόν έγγραφο έχει μεταφραστεί αυτόματα προκειμένου να διευκολυνθεί η συνεισφορά σας. Η AREPO δεν φέρει ευθύνη για το περιεχόμενό του. Εάν έχετε αμφιβολίες σχετικά με τη μετάφραση, σας καλούμε να συμβουλευτείτε την πρωτότυπη έκδοση στα αγγλικά.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ένωση Ευρωπαϊκών Περιφερειών για τα Προϊόντα Προέλευσης (AREPO) είναι ένα δίκτυο Περιφερειών και ενώσεων παραγωγών που ασχολείται με τα προϊόντα προέλευσης και τα συστήματα ποιότητας της ΕΕ. Εκπροσωπεί 33 ευρωπαϊκές περιφέρειες και πάνω από 700 ενώσεις παραγωγών για πάνω από το 60% των ευρωπαϊκών γεωγραφικών ενδείξεων.

Η γεωργία και η αγροδιατροφική βιομηχανία αποτελούν βασικούς πυλώνες της περιφερειακής μας οικονομίας και είναι ριζωμένες στον πολιτισμό και την ταυτότητά μας. Αυτοί οι δύο τομείς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της οικονομικής και κοινωνικής δραστηριότητας στις αγροτικές περιοχές και, ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας για τη διατήρηση της εδαφικής ισορροπίας σε περιφερειακό επίπεδο. Ωστόσο, η γεωργία και η βιομηχανία τροφίμων συμβάλλουν επίσης στις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τους απασχολούν ιδιαίτερα οι προκλήσεις που σχετίζονται με τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Σε αυτό το πλαίσιο, η AREPO υποστηρίζει την ανάδειξη μιας πραγματικά βιώσιμης ευρωπαϊκής πολιτικής τροφίμων, η οποία θα εγγυάται την πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας και βιώσιμα τρόφιμα σε όλους τους πολίτες της ΕΕ, διασφαλίζοντας παράλληλα την ασφάλεια και την κυριαρχία των τροφίμων, την προστασία του περιβάλλοντος και μια αξιοπρεπή διαβίωση για τους αγρότες.

Η AREPO θεωρεί ότι η πρωτοβουλία για την υιοθέτηση ενός πλαισίου βιώσιμου συστήματος τροφίμων σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί μοναδική ευκαιρία για την προώθηση πιο δίκαιων, δημοκρατικών και βιώσιμων γεωργικών και επισιτιστικών συστημάτων, ικανών να αντιμετωπίσουν την κλιματική αλλαγή και να συμβάλουν στη διατήρηση του περιβάλλοντος, ακολουθώντας μια προσέγγιση από κάτω προς τα πάνω και ανανεώνοντας έτσι τη σχέση μεταξύ γεωργών και καταναλωτών.

Από την άποψη αυτή, η **πολιτική ποιότητας της ΕΕ συμβάλλει ήδη σε διάφορους θεμελιώδεις στόχους της στρατηγικής "Από το αγρόκτημα στο πιρούνι"**: κάλυψη της ζήτησης των πολιτών για παραδοσιακά προϊόντα με τα **υψηλότερα δυνατά πρότυπα ασφάλειας και ποιότητας των τροφίμων**- εξασφάλιση οικονομικής βιωσιμότητας χάρη σε συνθήκες δίκαιου ανταγωνισμού και **υψηλότερου εισοδήματος των παραγωγών**- εξασφάλιση **βιώσιμης παραγωγής τροφίμων** μέσω της προστασίας του αγροτικού τοπίου και της βιώσιμης διαχείρισης και αναπαραγωγής των φυσικών πόρων- και παροχή **σαφούς επικοινωνίας στους καταναλωτές** σχετικά με τα χαρακτηριστικά και την προέλευση των προϊόντων. Επιπλέον, ο μηχανισμός ιχνηλασιμότητας και προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων (ΓΕ) αποτελεί σημαντικό και αποτελεσματικό εργαλείο για την **καταπολέμηση της απάτης στα τρόφιμα**.

Επιπλέον, η προστασία των ΓΕ συνδέεται συχνά με την παραγωγή δημόσιων αγαθών, όπως η διατήρηση της **βιοποικιλότητας**, η συμβολή στην **καλή διαβίωση των ζώων**, η προστασία της **πολιτιστικής κληρονομιάς**, η κοινωνικοπολιτιστική και αγροτική **ανάπτυξη** και η μείωση της φτώχειας (Vandecandeleere et al., 2010), ιδίως σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές, όπου ο γεωργικός τομέας αποτελεί σημαντικό μέρος της οικονομίας και το κόστος παραγωγής είναι υψηλό.

Για τον λόγο αυτό, η **πολιτική ποιότητας της ΕΕ** θα πρέπει να θεωρείται ως "**δημόσια πολιτική που αποσκοπεί στην παροχή δημόσιων αγαθών σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή κοινωνία**" (Arfini et al., 2019) και η

συμβολή της στη μετάβαση προς ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων θα πρέπει να αξιολογείται από αυτή την άποψη.

Το παρόν έγγραφο θέσης περιγράφει τη συμβολή των γεωγραφικών ενδείξεων στη μετάβαση προς ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων και επισημαίνει ορισμένες συστάσεις πολιτικής, υιοθετώντας την προσέγγιση των τοπικών αγροδιατροφικών συστημάτων (LAFS), η οποία αποτελεί ένα αποτελεσματικό αναλυτικό εργαλείο για την εξέταση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των γεωγραφικών ενδείξεων και των δυνατοτήτων τους στη δημιουργία δημόσιων αγαθών.

Η ΠΡΟΣΉΓΓΙΣΗ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΑΓΡΟΔΙΑΤΡΟΦΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Τα τοπικά αγροδιατροφικά συστήματα (LAFS) ορίζονται ως *"οργανισμοί παραγωγής και παροχής υπηρεσιών (μονάδες παραγωγής γεωργικών και αγροδιατροφικών προϊόντων, επιχειρήσεις εμπορίας, παροχής υπηρεσιών και γαστρονομίας κ.λπ.) που συνδέονται με τα χαρακτηριστικά και τους τρόπους λειτουργίας τους με μια συγκεκριμένη περιοχή"* (Muchnik J., 1996- Muchnik J., Sautier D., 1998).

Η έννοια αυτή εμφανίστηκε για πρώτη φορά τη δεκαετία του '90, σε μια εποχή που οι αγροτικές κοινωνίες βρίσκονταν σε κρίση και αναδύθηκαν μεγαλύτερα ζητήματα, όπως τα διατροφικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και η βιώσιμη ανάπτυξη. Η πρωτοτυπία της εστίασης της LAFS προκύπτει σε μεγάλο βαθμό από την ανάλυση των **κοινωνικών δικτύων που αναπτύσσουν δεσμούς μεταξύ των τοπικών πόρων, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, των τροφίμων και της επικράτειας**. Έτσι, το έδαφος προσεγγίζεται ως **"περιοχή-πόρος"**, που ορίζεται ως μια ομάδα αλληλένδετων εδαφικών ειδικών περιουσιακών στοιχείων και όχι μόνο ως τόπος εγκατάστασης οικονομικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτής της έννοιας μπορούν να προσδιοριστούν **τρεις έννοιες** για το LAFS:

1. ένα **συγκεκριμένο αντικείμενο**, δηλαδή μια ομάδα ορατών αγροδιατροφικών δραστηριοτήτων που είναι εδαφικά εγκατεστημένες,
2. μια **εννοιολογική προσέγγιση**, δηλαδή ένας τρόπος ανάλυσης *επιτόπου* της ανάπτυξης των τοπικών αγροδιατροφικών πόρων που βασίζονται στην ταυτότητα και των συστημικών αλληλεπιδράσεων τους,
3. ένα **θεσμικό εργαλείο**, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα διοικητικά όργανα στα προγράμματα σχεδιασμού τους.

Η εννοιολογική προσέγγιση LAFS αποσκοπεί στην κατανόηση των **διαδικασιών εδαφικής ακύρωσης των αγροδιατροφικών δραστηριοτήτων**, στην παρουσίαση της **ποικιλίας των μορφών τους** και στον προσδιορισμό των **κινητήριων δυνάμεων της εξέλιξής τους** στο χρόνο. Υιοθετεί μια **δυναμική εστίαση** στους δεσμούς μεταξύ τροφίμων και εδάφους, που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση προϊόντων, ανθρώπων, θεσμών και κοινωνικών σχέσεων.

Επιπλέον, η **διαδικασία χαρακτηρισμού** των εδαφικών προϊόντων, οι **συλλογικές δράσεις** που αναπτύσσονται για την απόκτηση της αναγνώρισης της προέλευσης, καθώς και η **εδαφική διακυβέρνηση** είναι θεμελιώδους σημασίας για τις μελέτες LAFS που διερευνούν τις επιπτώσεις της οικονομικής και θεσμικής δραστηριότητας των τοπικών αγροδιατροφικών συστημάτων στην **αγροτική ανάπτυξη**.

Η έρευνα για το LAFS απαιτεί μια διεπιστημονική προσέγγιση που ενσωματώνει διάφορους κλάδους από τις φυσικές και βιοτεχνικές επιστήμες έως τις κοινωνικές επιστήμες. Επιπλέον, η προσέγγιση της LAFS δεν είναι αποκλειστική, αλλά αλληλεπιδρά και διαλέγεται με άλλες προσεγγίσεις στον ίδιο τομέα, π.χ. την πολυλειτουργική γεωργία, την αγροοικολογία, τη βιώσιμη εντατικοποίηση, με κοινό στόχο την οικοδόμηση τοπικών βιώσιμων συστημάτων τροφίμων.

Αυτή η εννοιολογική προσέγγιση είναι εξαιρετικά σημαντική στο σημερινό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των νέων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων για τα ευρωπαϊκά συστήματα τροφίμων, δηλαδή την παγκόσμια επισιτιστική και διατροφική ασφάλεια, το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή και την ανάπτυξη και την απασχόληση στις αγροτικές περιοχές.

Χάρη στις πολλαπλές διαστάσεις και τον δυναμισμό της, η **προσέγγιση LAFS αποτελεί τόσο ένα αποτελεσματικό αναλυτικό εργαλείο για τη μελέτη των ΓΕ και των δυνατοτήτων τους στη δημιουργία δημόσιων αγαθών** (Arfini et al., 2019) όσο και ένα **χρήσιμο θεσμικό εργαλείο για την επεξεργασία συστάσεων πολιτικής** για τη μετάβαση προς ένα βιώσιμο σύστημα τροφίμων.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΕ: ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ "ΑΠΟ ΤΟ ΑΓΡΟΚΤΗΜΑ ΣΤΟ ΠΙΡΟΥΝΙ

Τα τοπικά αγροδιατροφικά συστήματα αποτελούν σημαντικό μέρος του αγροδιατροφικού συστήματος της ΕΕ. Χάρη στα χαρακτηριστικά και τις ιδιότητές τους, τα LAFS προσφέρουν ενδιαφέρουσες ευκαιρίες για την υποστήριξη στρατηγικών αγροτικής ανάπτυξης που μπορούν να συμπεριλάβουν οικογενειακούς αγρότες, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων και άλλες μικρές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε συνδεδεμένες δραστηριότητες όπως αυτές του αγροτουρισμού.

Οι παραγωγικές διαδικασίες στο LAFS βασίζονται σε ένα έδαφος, δηλαδή σε τόπους παραγωγής που χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένους πόρους. Αυτοί οι πόροι καθορίζουν τις ιδιαιτερότητες των ποιοτικών χαρακτηριστικών του προϊόντος, προσφέροντας ευκαιρίες διαφοροποίησης του προϊόντος στην αγορά. Οι τοπικές επιχειρήσεις και άλλοι τοπικοί φορείς απαιτείται επομένως να καθορίσουν την ταυτότητα των ειδικών χαρακτηριστικών του προϊόντος, δηλαδή τα βασικά χαρακτηριστικά της παραγωγικής διαδικασίας και τους δεσμούς της με τους τοπικούς, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπινων πόρων. Η καινοτομία και οι ικανότητες είναι πολύ σημαντικές σε αυτό το βήμα. Μόλις οι τοπικοί φορείς συμφωνήσουν συλλογικά σε μια κοινή στρατηγική, το προϊόν πρέπει να "επικυρωθεί" από το εξωτερικό. Η κοινωνία (καταναλωτές, πολίτες, δημόσιοι οργανισμοί κ.λπ.) πρέπει να αναγνωρίσει τις αξίες που συνδέονται με το προϊόν- αυτή η πιστοποίηση μπορεί να υποστηριχθεί από την επικοινωνία και τα σήματα ποιότητας.

Η αξιοποίηση των προϊόντων των οποίων τα ποιοτικά χαρακτηριστικά συνδέονται με την περιοχή προέλευσής τους είναι υψίστης σημασίας για την LAFS. Από την άποψη αυτή, **η πολιτική ποιότητας της ΕΕ αποτελεί ένα πολύ σημαντικό εργαλείο που συμβάλλει στην αναγνώριση και αξιοποίηση της προέλευσης και των ποιοτικών προϊόντων.** Αναγνωρίζει ότι η ποιότητα και η ποικιλομορφία της παραγωγής στην ΕΕ είναι ένα από τα σημαντικά πλεονεκτήματά της, συμβάλλοντας σημαντικά στη ζωντανή πολιτιστική και γαστρονομική κληρονομιά της.

Επιπλέον, η **πολιτική ποιότητας της ΕΕ** είναι μια δημόσια πολιτική που αποσκοπεί στην παροχή **δημόσιων αγαθών** σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή κοινωνία. Ως εκ τούτου, συμβάλλει ήδη σε διάφορους στόχους της στρατηγικής "Από το αγρόκτημα στο πιρούνι" και θα πρέπει να θεωρηθεί **σημαντικός πυλώνας της μετάβασης προς ένα ευρωπαϊκό βιώσιμο σύστημα τροφίμων.**

Βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη, ανάπτυξη και απασχόληση: Με βάση την εμπειρία της ΕΕ, αυτή η αναγνώριση της προέλευσης ή της ποιότητας των προϊόντων μέσω των προστατευόμενων γεωγραφικών ενδείξεων επιτρέπει στην αγορά να αμείβει τους παραγωγούς, μέσω του μηχανισμού τιμών που δημιουργεί μια **προστιθέμενη αξία η οποία αναδιανέμεται κατά μήκος της αλυσίδας αξίας.** Η πρόσθετη τιμή για τους παραγωγούς τους επιτρέπει να αναπτύξουν περαιτέρω τις εκμεταλλεύσεις και τις επιχειρήσεις τους και ενισχύει τη συλλογική δράση για την προώθηση και τον έλεγχο των ΓΕ. Έτσι, τόσο οι ατομικές όσο και οι συλλογικές επενδύσεις ενεργοποιούν έναν "ενάρετο" κύκλο (Belletti and Marescotti 2011) ικανό να αναπαράγει αποτελεσματικά τους τοπικούς ειδικούς πόρους που συνδέονται με τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των προϊόντων. Αυτή η διαδικασία χαρακτηρισμού καθορίζει και συνδέει την προστιθέμενη αξία με την περιοχή, διατηρώντας ζωντανά τα τοπικά συστήματα παραγωγής, ιδίως τα συστήματα που βασίζονται σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και βρίσκονται σε περιθωριακές περιοχές (Bérard and Marchenay 2004- Barham and Sylvander 2011), όπου ο γεωργικός τομέας αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος της οικονομίας και το κόστος παραγωγής είναι υψηλό.

Επιπλέον, συμβάλλει στην **αξιοποίηση της αγροτικής ταυτότητας**, καθώς και της πολιτιστικής και γαστρονομικής κληρονομιάς, με θετικό αντίκτυπο στις εξαγωγές της χώρας και στην ελκυστικότητα του τουρισμού.

Με τον τρόπο αυτό, τα συστήματα ποιότητας διασφαλίζουν την απασχόληση και τις ΜΜΕ. Μπορούν επίσης να αποτρέψουν την ερήμωση και να συμβάλουν στην εδαφική και κοινωνική συνοχή καθώς και στη βιώσιμη αγροτική ανάπτυξη, εξασφαλίζοντας την ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών ως τόπων διαμονής και εργασίας. Με λίγα λόγια, μπορούν πραγματικά να συμβάλουν στην **εδαφική, τοπική, περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη** (Sylvander, Isla & Wallet, 2011- Barjolle, 2016).

Διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας: Η διατήρηση των τοπικών ειδικών πόρων, τόσο των υλικών όσο και των άυλων, μπορεί να ασκήσει θετικές επιδράσεις στο τοπικό σύστημα στο σύνολό του. Οι πόροι αυτοί **μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε άλλες παραγωγικές διαδικασίες, κυρίως στην παραγωγή υπηρεσιών** (όπως ο τουρισμός, τα εστιατόρια κ.λπ.) ή στην **παραγωγή βιολογικών προϊόντων**, τόσο στη γεωργική εκμετάλλευση όσο και σε άλλους τομείς της περιοχής.

Αυτό μπορεί να δημιουργήσει σημαντικές ευκαιρίες για άλλους αγροτικούς τομείς και δραστηριότητες: π.χ. τουρισμός, αγροτουρισμός, κυκλική οικονομία με βάση τη βιολογία κ.λπ. Αυτή η **πολυλειτουργικότητα και η διαφοροποίηση** είναι θεμελιώδους σημασίας για τη βιώσιμη ανάπτυξη καθώς και για την ανθεκτικότητα των αγροτικών και περιθωριακών περιοχών.

Προστασία των φυσικών πόρων και του τοπίου: Η ισχυρή τοπική διακυβέρνηση των ΓΠ παρουσιάζει μεγάλες δυνατότητες όσον αφορά την προστασία του **αγροτικού τοπίου και τη βιώσιμη διαχείριση και αναπαραγωγή των φυσικών πόρων**. Οι ΓΠ αγκαλιάζουν και διατηρούν την **πολιτιστική και κοινωνικοοικονομική ποικιλομορφία** καθώς και τη **βιοποικιλότητα**, σεβόμενοι την ανάγκη δημιουργίας λύσεων από κάτω προς τα πάνω, προσαρμοσμένων στο τοπικό ειδικό πλαίσιο.

Ειδικότερα, μπορούν να θεωρηθούν ως τρόποι διατήρησης βιολογικών πόρων, όπως φυλές ζώων, ποικιλίες φυτών ή τύποι ζυμώσεων, και διατήρησης τόσο της βιοποικιλότητας όσο και της παραδοσιακής γνώσης (Barjolle et al., 2011).

Αυτό μπορεί να προάγει τη διατήρηση της βιοποικιλότητας άμεσα, μέσω της χρήσης ενός συγκεκριμένου γενετικού πόρου, ή έμμεσα μέσω πρακτικών παραγωγής και διαχείρισης που περιλαμβάνουν το τοπίο και τις υπηρεσίες οικοσυστήματος. Για παράδειγμα, στην περιοχή των Άλπεων, η ΠΟΠ επιτρέπει στους αγρότες να συνεχίσουν την παραγωγή αλπικών τυριών θερμαίνοντας το γάλα σε φωτιά με ξύλα, χρησιμοποιώντας ξύλα που συλλέγονται από τα βοσκοτόπια γύρω από την αγροικία, παρόλο που η ηλεκτρική ενέργεια θα μπορούσε να εκτοπίσει αυτή την παραδοσιακή τεχνική. Με τον τρόπο αυτό, εξασφαλίζεται η διατήρηση των αλπικών δασών, η οποία είναι μια μεγάλη υπηρεσία που προσφέρουν οι αγρότες των Άλπεων.

Τα άμεσα οφέλη από την άποψη της βιωσιμότητας απορρέουν από το γεγονός ότι η διακυβέρνηση και η επιτυχία της αγοράς συμβάλλουν στη βιωσιμότητα των αγροτικών μέσων διαβίωσης που συνδέονται άμεσα με τη βιώσιμη χρήση συγκεκριμένων βιολογικών πόρων (Larson, 2007- Thévenod-Mottet, 2010).

Μια μελέτη για τον τομέα του ελαιολάδου (Belletti et al. 2015) καταδεικνύει ότι, ακόμη και αν η προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων δεν μπορεί να θεωρηθεί περιβαλλοντικό εργαλείο καθεαυτό, μπορεί δυναμικά να διαδραματίσει θετικό ρόλο στη διατήρηση του περιβάλλοντος, λειτουργώντας ως εμπόδιο στην αυξανόμενη εντατικοποίηση του τομέα του ελαιολάδου και διατηρώντας έτσι τα παραδοσιακά συστήματα καλλιέργειας. Επιπλέον, οι γεωγραφικές ενδείξεις παρέχουν την ευκαιρία για εδαφικοποίηση των κανόνων παραγωγής φιλικών προς το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την πολλαπλότητα των τοπικών ειδικών πόρων.

Συμβολή στην καλή διαβίωση των αγροτικών ζώων: Μεταξύ των δημόσιων αγαθών που απορρέουν από τις ΓΕ, η συμβολή στην ευημερία των ζώων είναι ένα από αυτά. Πράγματι, ο τρόπος εκτροφής και διατροφής των ζώων είναι θεμελιώδης για τα ίδια τα χαρακτηριστικά ορισμένων προϊόντων στο βαθμό που οι κώδικες πρακτικής τους προβλέπουν αυστηρούς κανονισμούς σχετικά με την εκτροφή και τη διατροφή των ζώων, δηλαδή την απαγόρευση ουσιών που μπορούν να επηρεάσουν τον κανονικό ρυθμό ανάπτυξης και εξέλιξης

του ζώου, την απαίτηση ακριβούς προέλευσης της τροφής και ειδικών συνθηκών για τη μεταφορά των ζώων, ώστε να μην υποφέρουν από οποιαδήποτε μεταβολή ή ταλαιπωρία που θα μπορούσε να επηρεάσει την κατάσταση ή τη σωματική τους ακεραιότητα. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να θεωρηθούν ως θετική βελτίωση της φροντίδας της υγείας και της φυσιολογίας των ζώων (Arfini et al., 2019).

Ασφάλεια τροφίμων, ασφάλεια τροφίμων και ιχνηλασιμότητα: Οι ΓΕ μπορούν να συμβάλουν στην **ασφάλεια των τροφίμων**, τόσο με την παροχή ασφαλών τοπικών και θρεπτικών τροφίμων όσο και με τη στήριξη της ευημερίας των γεωργών, δημιουργώντας υψηλότερο εισόδημα που επιτρέπει στους παραγωγούς να αγοράζουν συμπληρωματικά τρόφιμα. Χάρη στους μηχανισμούς που περιλαμβάνονται στις προδιαγραφές για τη διασφάλιση της **ιχνηλασιμότητας** των προϊόντων, αποτελούν επίσης σημαντική συμβολή στην **ασφάλεια των τροφίμων**.

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Για να συνοψίσουμε την προηγούμενη ενότητα, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι λόγω της εγγενούς σύνδεσής τους με ένα συγκεκριμένο έδαφος, οι γεωγραφικές ενδείξεις δεν μπορούν να μετεγκατασταθούν αλλού. Ως εκ τούτου, εξαρτώνται από τη διατήρηση και τη βιώσιμη αναπαραγωγή των τοπικών πόρων. Επομένως, μπορούμε να πούμε ότι **η βιωσιμότητα είναι κατά κάποιο τρόπο κωδικοποιημένη στο DNA αυτών των παραγωγών για να διασφαλιστεί η επιβίωσή τους**.

Ταυτόχρονα, οι γεωγραφικές ενδείξεις δεν είναι μαγικά εργαλεία και η πολιτική ποιότητας της ΕΕ αυτή *καθ'αυτή* δεν επαρκεί για να εγγυηθεί τη λειτουργία του ενάρετου κύκλου των γεωγραφικών ενδείξεων. Για το λόγο αυτό, η AREPO χαιρετίζει την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ενισχύσει την πολιτική ποιότητας της ΕΕ και να μεγιστοποιήσει τη συμβολή της στη στρατηγική F2F, μέσω της αναθεώρησης του συστήματος ΓΕ.

Από αυτή την άποψη, θα θέλαμε να επισημάνουμε ότι **θα πρέπει να διασφαλιστεί η συνοχή και η συνέπεια μεταξύ των διαφόρων νομοθετικών πρωτοβουλιών που εμπίπτουν στο πρόγραμμα "Από το αγρόκτημα στο πιρούνι"**. Ειδικότερα, η AREPO τονίζει ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλιστεί ότι η νομοθετική πρωτοβουλία για το πλαίσιο του βιώσιμου συστήματος τροφίμων λαμβάνει υπόψη την τρέχουσα αναθεώρηση του συστήματος της ΕΕ για τις γεωγραφικές ενδείξεις.

Επιπλέον, η AREPO θα ήθελε να μοιραστεί τις ακόλουθες αρχές και συστάσεις:

ΠΛΑΪΣΙΟ ΒΙΩΣΙΜΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- **Η μετάβαση προς ένα βιώσιμο διατροφικό σύστημα πρέπει να αγκαλιάσει κάθε τομέα και παραγωγική δραστηριότητα.** Ωστόσο, η ΕΚ θα πρέπει να αναγνωρίσει την υφιστάμενη ανισορροπία ισχύος μεταξύ των διαφόρων παραγόντων του διατροφικού συστήματος, προκειμένου να υιοθετήσει κατάλληλες δράσεις για τους διάφορους παράγοντες και τομείς.
- Για παράδειγμα, οι λιανοπωλητές, οι παραγωγοί τροφίμων και ποτών, οι χρηματοδότες και οι έμποροι είναι πιο ισχυροί από τους πρωτογενείς παραγωγούς και οι ενέργειές τους θα έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο όσον αφορά τη βιωσιμότητα. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να ηγηθούν της μετάβασης. Κατά συνέπεια, **η ΕΕ θα πρέπει να επιβάλει υποχρεώσεις σε αυτούς τους μεγάλους εταιρικούς παράγοντες, ενώ θα πρέπει να στηρίζει τους πρωτογενείς παραγωγούς, ιδίως τους μικρότερους που** προσπαθούν να κάνουν τη μετάβαση σε πιο βιώσιμα μοντέλα.
- Στο σημείο αυτό, η AREPO θα ήθελε να υπενθυμίσει ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ΓΕ είναι μικρές παραγωγές, που βασίζονται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις και βρίσκονται σε περιθωριακές περιοχές, όπου ο αγροτικός τομέας αντιπροσωπεύει σημαντικό μέρος της οικονομίας και το κόστος παραγωγής είναι υψηλό. Όπως επισημάνθηκε στην προηγούμενη παράγραφο, οι ΓΕ συμβάλλουν ήδη σε μεγάλο βαθμό στη μετάβαση προς ένα βιώσιμο σύστημα διατροφής, δημιουργώντας διάφορα δημόσια αγαθά.
- Ως εκ τούτου, το πλαίσιο για το βιώσιμο σύστημα τροφίμων **θα αποτελέσει, αφενός, την ευκαιρία να αναγνωριστεί και να τονιστεί η υφιστάμενη συμβολή των ΓΕ στη βιώσιμη παραγωγή τροφίμων.**
- Οι **παραδοσιακές γεωργικές πρακτικές που** προστατεύονται από τις γεωγραφικές ενδείξεις θα πρέπει να αναγνωριστούν ως **βιώσιμες πρακτικές, λόγω της σημαντικής συμβολής τους στην προστασία του αγροτικού τοπίου, στη βιώσιμη διαχείριση και αναπαραγωγή των φυσικών πόρων και στη διατήρηση της βιοπολιτιστικής ποικιλομορφίας.**
- Από την άλλη πλευρά, θα υποστηρίξει περαιτέρω προσπάθειες των παραγωγών ΓΕ προς την κατεύθυνση της βιωσιμότητας μέσω μιας **εθελοντικής προσέγγισης. Η βιωσιμότητα είναι μια συνεχής διαδικασία βελτίωσης, μια πορεία, η οποία πρέπει να ενθαρρύνεται και να συνοδεύεται.**
- Επιπλέον, είναι θεμελιώδους σημασίας να υιοθετηθεί ένας σαφής ορισμός του **βιώσιμου συστήματος τροφίμων που να ακολουθεί μια ολιστική και πολυδιάστατη προσέγγιση, η οποία να περιλαμβάνει και τους τρεις πυλώνες της βιωσιμότητας (περιβαλλοντικό, οικονομικό και κοινωνικοπολιτισμικό).**
- Η εστίαση στη βιωσιμότητα δεν μπορεί να περιορίζεται στην υγεία ή τη διατροφή, ούτε να προκρίνει αυτά τα στοιχεία έναντι μιας ολιστικής προσέγγισης. Επιπλέον, σε αυτόν τον τομέα, η Επιτροπή θα πρέπει να κατευθύνει τις προσπάθειές της σε **περισσότερη εκπαίδευση και καλύτερη επικοινωνία** σχετικά με τη σημασία μιας **διαφοροποιημένης και ισορροπημένης διατροφής** και τον τρόπο με τον οποίο οι γεωγραφικές ενδείξεις και τα ποιοτικά προϊόντα της ΕΕ μπορούν να συμβάλουν σε αυτό, σε συνδυασμό με έναν πιο δραστήριο τρόπο ζωής για την αντιστροφή των συνεπειών της καθιστικής ζωής.
- Η πρόθεση της Επιτροπής **να ενθαρρύνει την αναδιαμόρφωση των προϊόντων και να καταρτίσει προφίλ θρεπτικών συστατικών** για να περιορίσει την προώθηση (μέσω ισχυρισμών διατροφής ή υγείας) τροφίμων με υψηλή περιεκτικότητα σε λιπαρά, σάκχαρα και αλάτι θα μπορούσε να αποτελέσει **σοβαρή απειλή για τις γεωγραφικές ενδείξεις, οι οποίες συχνά συνδέονται με**

συγκεκριμένες δίαιτες που αναγνωρίζονται για το διατροφικό τους ενδιαφέρον. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να περιοριστούν στα βιομηχανικά προϊόντα.

- Επιπλέον, τα προϊόντα που καλύπτονται από μια γεωγραφική ένδειξη ανταποκρίνονται σε πολύ αυστηρούς όρους και πρότυπα που περιγράφονται στις προδιαγραφές του προϊόντος. Είναι χαμηλής επεξεργασίας και περιέχουν μικρό αριθμό συστατικών, με ελάχιστη ή καθόλου χρήση πρόσθετων ή διορθωτικών ουσιών. Οι ιδιότητές τους προέρχονται από την προσεκτική δοσολογία των βασικών συστατικών. Λόγω της σύνθεσης και των παραδοσιακών χαρακτηριστικών τους που περιγράφονται λεπτομερώς στις προδιαγραφές του προϊόντος, η αναδιαμόρφωση είναι σπάνια δυνατή για τις ΓΕ. Το θρεπτικό τους προφίλ και οι τεχνικές παραγωγής δεν μπορούν να τροποποιηθούν χωρίς να αλλάξει η ίδια η φύση του προϊόντος.
- Τέλος, για να διασφαλιστεί μια **δίκαιη μετάβαση**, το κόστος που αναλαμβάνουν οι παραγωγοί θα πρέπει να υποστηρίζεται από κατάλληλα συνοδευτικά μέτρα. Ειδικότερα, απαιτείται μια νέα ειδική χρηματοδότηση, δεδομένου ότι η μετάβαση του τομέα των τροφίμων στο σύνολό του δεν μπορεί να καλυφθεί από την Κοινή Γεωργική Πολιτική.
- Είναι εξαιρετικά σημαντικό να **εξασφαλιστεί η σωστή υποστήριξη των παραγωγών ΓΕ** για την εξεύρεση λύσεων που εξασφαλίζουν τόσο την ποιότητα του προϊόντος όσο και τη βιωσιμότητα, και στις τρεις διαστάσεις της. Στην πραγματικότητα, οι περισσότεροι παραγωγοί είτε δεν γνωρίζουν τη συμβολή των ΓΠ στην αειφορία είτε δεν έχουν τις ικανότητες να ενσωματώσουν όλα τα στοιχεία αειφορίας στη διαχείριση του συστήματος ΓΠ τους. Χρειάζονται **δημόσια οικονομική στήριξη**:
  - Εκ των προτέρων **αξιολόγηση του αντίκτυπου** της καταχώρισης μιας νέας ΓΕ, καθώς και στρατηγικές διαγνωστικές αναλύσεις σχετικά με τη διαδικασία υποβολής αίτησης και τον χαρακτηρισμό των προϊόντων ΓΕ,
  - Εκ των υστέρων **αξιολόγηση του αντίκτυπου** μιας καταχωρισμένης γεωγραφικής ένδειξης, προκειμένου να επικαιροποιηθούν οι προδιαγραφές των προϊόντων που αφορούν ενδεχόμενα ζητήματα βιωσιμότητας και να ληφθούν υπόψη οι προσδοκίες των καταναλωτών, οι εξελίξεις στην επιστημονική και τεχνική γνώση, η εξέλιξη των προτύπων αγοράς και εμπορίας, καθώς και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η διαχείριση κινδύνων,
  - Εισαγωγή **κατάρτισης** για τους παραγωγούς ΓΕ και τις ομάδες παραγωγών, προκειμένου να τους συνοδεύσουν μέσω της **αξιολόγησης της βιωσιμότητας**,
  - Αύξηση της διαθεσιμότητας στατιστικών **δεδομένων** για τις γεωγραφικές ενδείξεις σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών,
  - Επένδυση σε **E&A για τις γεωγραφικές ενδείξεις σε επίπεδο ΕΕ**,
  - Ενθάρρυνση και υποστήριξη του δυναμικού των ΓΕ σε άλλους **συναφείς τομείς**,
  - Συνέχιση της υποστήριξης της πολιτικής προώθησης για την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με τα προϊόντα γεωγραφικής ένδειξης και τον αντίκτυπό τους όσον αφορά τη βιωσιμότητα,
  - Ενίσχυση της **ανταλλαγής ορθών πρακτικών** και πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων φορέων του συστήματος.

ΣΗΜΑΝΣΗ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- Όσον αφορά την πρωτοβουλία για ένα πλαίσιο **επισήμανσης βιώσιμων τροφίμων**, η AREPO θα ήθελε να προειδοποιήσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον πιθανό κίνδυνο υπερφόρτωσης με

πληροφορίες στην ετικέτα. Παράλληλα με την αναθεώρηση του κανονισμού για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με τα τρόφιμα, η πρωτοβουλία αυτή ενέχει τον κίνδυνο να δημιουργήσει περαιτέρω υποχρεώσεις και κόστος για τους παραγωγούς, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες στην καταχώριση όλων των πληροφοριών στην ετικέτα.

- Επιπλέον, από την πλευρά των καταναλωτών υπάρχει σαφής κίνδυνος σύγχυσης. **Είναι σημαντικό να μελετηθεί ο αντίκτυπος στους παραγωγούς και να εξασφαλιστεί η συνοχή μεταξύ όλων των αλληλοεπικαλυπτόμενων πρωτοβουλιών επισήμανσης.**

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ ΒΙΩΣΙΜΩΝ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- Όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις βιώσιμων τροφίμων, η AREPO ενθαρρύνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να **συμπεριλάβει τις γεωγραφικές ενδείξεις στα ελάχιστα υποχρεωτικά κριτήρια**. Στην πραγματικότητα, η προώθηση της κατανάλωσης γεωγραφικών ενδείξεων μέσω των δημόσιων προμηθειών τροφίμων θα βοηθούσε στην ανάπτυξη πιο βιώσιμων τοπικών και περιφερειακών

Για περισσότερες πληροφορίες, επικοινωνήστε με:

Giulia Scaglioni, **υπεύθυνη πολιτικής**, policyofficer@arepoquality.eu

Francesca Alampri, **υπεύθυνη πολιτικής**, info@arepoquality.eu

συστημάτων παραγωγής τροφίμων.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

Arfini F. (2005), [Segni di qualità dei prodotti agro-alimentari come motore per lo sviluppo rurale](#), Agiregionieuropa, dicembre.

Arfini F., Cozzi E., Mancini M. C., Ferrer-Perez H., Gil J. M. (2019), *Are Geographical Indication Products Fostering Public Goods? Some Evidence from Europe*, Sustainability, 11(1), 272

Barham, E. και Sylvander, B. (επιμ.) (2011). *Ετικέτες προέλευσης τροφίμων. Τοπική ανάπτυξη, παγκόσμια αναγνώριση*. Wallingford, Ηνωμένο Βασίλειο: CABI International.

Barjolle, D. (2016). *Γεωγραφικές ενδείξεις και προστατευόμενες ονομασίες προέλευσης: Εργαλεία διανοητικής ιδιοκτησίας για τους στόχους της αγροτικής ανάπτυξης*. Research Handbook on Intellectual Property and Geographical Indications, επιμέλεια: Dev Gangjee. Εκδότης Edward Elgar, Ηνωμένο Βασίλειο.

Barjolle, D., Sylvander, B., & Thévenod-Mottet, E. (2011). *Δημόσιες πολιτικές και γεωγραφικές ενδείξεις*. Στο Barham, E. and Sylvander, B. (eds.), *Labels of Origin for Food. Τοπική ανάπτυξη, παγκόσμια αναγνώριση*, 92-105. Wallingford, Ηνωμένο Βασίλειο: CABI International.

Belletti G., Brazzini A., Marescotti A. (2014), [L'impiego delle indicazioni geografiche protette da parte delle imprese](#), Agiregionieuropa anno 10 n°39, Dic 2014

Belletti G., Canada J.S., Marescotti A., Vakoufaris H. (2015), *Linking Protection of Geographical Indications to the environment: Evidence from the European Union olive-oil sector*. Land Use Policy, 48, σ. 94-106.

Belletti G., Marescotti A. (2007), ["Costi e benefici delle denominazioni geografiche \(DOP e IGP\)"](#), Agiregionieuropa, anno 3 n°8, Mar 2007.

Belletti G., Marescotti A., Touzard J.M. (2015). *Γεωγραφικές ενδείξεις, δημόσια αγαθά και βιώσιμη ανάπτυξη: World Development: The roles of actors' strategies and public policies*, World Development.

Belletti, G. και Marescotti, A. (2011). Προϊόντα καταγωγής, καθεστώς ειδικής προστασίας γεωγραφικής ένδειξης και αγροτική ανάπτυξη. Στο Barham, E. και Sylvander, B. (επιμ.), *Labels of Origin for Food. Τοπική ανάπτυξη, παγκόσμια αναγνώριση*, 75-91. Cambridge, ΗΠΑ: CABI International.

Bérard, L. et Marchenay, P. (2004). *Les produits de terroir. Entre cultures et règlements*. Paris: CNRS editions.

ΕΚ (2012), Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Νοεμβρίου 2012, σχετικά με τα συστήματα ποιότητας για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, ΕΕ L 343 της 14.12.2012, σ. 1-29.

Larson, J. (2007). Η σημασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης για τη βιώσιμη χρήση των γενετικών πόρων. Μελέτη που ανατέθηκε από την Παγκόσμια Μονάδα Διευκόλυνσης για τα υποεκμεταλλεύσιμα είδη. Ρώμη, Ιταλία.

Muchnik J, Sautier D., 1998. *Systèmes agro-alimentaires localisés et construction de territoires*. ATP CIRAD, 46 σελ.

Muchnik, J. (Συντονιστής), (1996). *Systèmes agroalimentaires localisés : organizations, innovations et développement local*, proposition issue de la consultation du Cirad " *Stratégies de recherche dans le domaine de la socio-économie de l'alimentation et des industries agroalimentaires* ", doc. Cirad N° 134 / 96, 27 σελ.

Quiñones-Ruiz, Xiomara F, Penker, Marianne, Belletti, Giovanni, Marescotti, Andrea, Scaramuzzi, Silvia (2016). *Γιατί η πρώιμη συλλογική δράση αποδίδει: Renewable Agriculture and Food Systems*, vol. 32, pp. 179-192.

Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 473, Δεκέμβριος 2017

Sylvander B., Isla A., Wallet F. (2011). Υπό ποιες προϋποθέσεις τα συστήματα προστασίας γεωγραφικών ενδείξεων μπορούν να θεωρηθούν ως δημόσια αγαθά για τη βιώσιμη ανάπτυξη;; στο Torre A., Traversac J-B. (επιμ.), *Εδαφική διακυβέρνηση - Τοπική ανάπτυξη, αγροτικές περιοχές και αγροδιατροφικά συστήματα*, σσ. 185-202. Physica-Verlag HD

Thévenod-Mottet, E. (2010). *Γεωγραφικές ενδείξεις και βιοποικιλότητα*. Στο Lockie, S. και Carpenter, D. (επιμ.), *Agriculture, Biodiversity and Markets*, 201-212. Λονδίνο: Earthscan.

Vandecandelaere E., Arfini F., Belletti G., Marescotti A. (Eds.) (2010), *Linking people, places and products*: Ρώμη, Fao.